

PARTER

Kärande

Dolphin Maritime & Aviation Services Ltd
Dolphin House, 16 the Broadway, Stanmore, Middlesex, HA7 4DW, Storbritannien

Ombud: advokaten Klas G Kleberg,
Nils Setterwalls Advokatbyrå AB, Arsenalsgatan 6, 111 47 STOCKHOLM.

Svarande

Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, 556399-4499,
Box 1650, 111 86 STOCKHOLM

Ombud: advokaten Jan Melander,
Advokatfirman Morssing & Nycander AB, Box 3299, 103 66 STOCKHOLM

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.

2. Dolphin Maritime & Aviation Services Ltd skall ersätta Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB dess rättegångskostnader med femhundrafjortontusenåttahundra-femtiofem (514.855), varav 480.000 kr avser ombudsarvode, jämte å förstnämnda belopp ränta enligt 6 § räntelagen från domens dag till dess betalning sker.

BAKGRUND

Den 3 november 1991 förliste M/V Maritime Hibiscus i farvatten utanför Nya Guinea. Skeppet var på väg från Papua, Nya Guinea till Inchon Port, Korea. Hela lasten gick förlorad vid förlisningen. Värdet på lasten uppskattades till ca USD 1 200 000. Skeppet var "P & I-försäkrat" (P & I = Protection and Indemnity) hos Sveriges Ångfartygs Assuransförening (nedan SÅAF, i skriftväxlingen mellan parterna ofta benämnd "The Swedish Club"). Millan Shipping Ltd, c/o IMC Shipping Co Ptc Ltd i Singapore, stod som ägare till fartyget vid den aktuella tidpunkten. Skeppet var hemmahörande i Liberia.

Hyundai Marine & Fire Insurance Co Ltd har utgivit ersättning med WON 467 049 560 och First Fire & Marine Insurance Co har utgivit ersättning med WON 251 390 771 till ägare av den aktuella lasten. Dolphin, som är ett s.k. recoverybolag, har övertagit de två koreanska lastförsäkringsbolagens rätt att framställa regresskrav med anledning av den utgivna ersättningen.

Dolphin vände sig i maj 1992 till MSA för biträde med att regressvis kräva den ersättning som de två koreanska försäkringsbolagen utgivit till lastägare. Anspråk på ersättning för lastskada preskriberas ett år från leverans eller efter avtalad leverans. I nu aktuellt fall har fordran preskriberats omkring den 15 november 1992 då lasten skulle lossas. SÅAF medgav för egen del förlängning av tidsfristen för preskription till årsskiftet 1992/93. Någon ytterligare förlängning av tidsfristen medgavs emellertid inte.

YRKANDEN

Dolphin har i första hand yrkat att tingsrätten skall förplikta MSA att till Dolphin utge WON 968.440.331 (fn cirka 6 milj SEK) eller på betalningsdagen motsvarande värde i SEK, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivningen av stämningsansökningen - den 27 oktober 1995 - till dess betalning sker. I andra hand har Dolphin yrkat att MSA skall förpliktas utge till Dolphin ett belopp motsvarande hälften av vad som yrkats i första hand.

MSA har bestritt käromålet i dess helhet, dock har MSA vitsordat yrkade kapitalbelopp

och röntan som skäligen i och för sig.

Part har av motpart yrkat ersättning för rättegångskostnad.

GRUNDER M.M.

Dolphin har som grund för käromålet anført följande. MSA har åtagit sig ett uppdrag att tillvarata Dolphin's intressen vad avser krav på ersättning för förlorad last ombord Maritime Hibiscus. MSA har härvid gjort sig skyldig till försummelse då MSA inte vidtagit erforderliga preskriptionsavbrytande åtgärder gentemot mot fartygets redare, vilket medfört skada för Dolphin, då Dolphins rätt till ersättning ur fartygets P & I försäkring därigenom kommit att förloras. Dolphin har haft rätt till sådan ersättning då fartyget var överlastat och inte i sjövärdigt skick vid resans början. Om tingsrätten skulle finna att fartyget inte varit överlastat har Dolphin i andra hand gjort gällande, att MSA genom sin försummelse att inte vidta erforderliga preskriptionsavbrytande åtgärder betagit Dolphin möjligheten till en frivillig uppgörelse med försäkringsgivaren SÅAF. I detta fall har Dolphin dock inskränkt sin talan till att avse ersättning (skadestånd) med ett till hälften jämkat belopp.

MSA har som grund för sitt bestridande anført följande. MSA bestrider att advokatbyrån varit försumlig. Uppdraget från Dolphin inskränkte sig till att MSA skulle ta kontakt med SÅAF för att utröna om en uppgörelse utom rätta var möjlig. Det har inte legat i MSA:s uppdrag, varken uttryckligen eller underförstått, att några åtgärder för preskriptionsavbrott skulle vidtas. Att sådana åtgärder inte vidtagits har varit såväl objektivt riktigt som försvarligt. Om tingsrätten skulle finna att MSA:s underlåtenhet att vidta preskriptionsavbrytande åtgärder är ansvarsgrundande som en försummelse gör MSA gällande att det i vart fall inte uppkommit någon skada för Dolphin. För sjötransporten gällande ansvarsbestämmelser har nämligen befriat SÅAF från ansvar eftersom skadehändelsen inträffat såsom en följd av navigeringen - *error in navigation*. Samtliga de tre konossement som gällde för lasten hänvisade till Haag-lagen. Enligt reglerna i Haag-lagen svarade inte rederiet för skador till följd av *error in navigation*. Av samma skäl bestrider MSA påståendet att ett preskriptionsavbrott skulle ha lett till en godvillig uppgörelse med SÅAF.

Dolphin har sammanfattningsvis genmält. Dolphin har flera gånger understrukt vikten av att talerätten inte fick preskriberas och har lämnat tydliga instruktioner till MSA härom. Uppdraget till MSA har varit att tillvarata Dolphins intressen vad avser ersättning från bortfraktarsidan med omstämt belopp. Uppdraget var generellt och innefattade samtliga de åtgärder som MSA ansåg vara nödvändiga för att Dolphin skulle kunna utfå ersättning för hela skadan. MSA skulle ha begärt preskriptionsförlängning gentemot rederiet och om sådan inte erhöles förhindra att preskription inträdde genom ingivande av stämning mot redaren. Uppdragets omfattning saknar emellertid egentlig betydelse, eftersom redan den omständigheten att MSA försummat att vidta åtgärder för att förlänga preskriptionsfristen är skadestandsgrundande. - Det bestrids att fartyget förlist till följd av *error in navigation*. Fartyget var sjövärdigt redan vid avresan, eftersom det varit överlastat. Det åvilar MSA att styrka att förlisningen berott på *error in navigation*.

SAKFRAMSTÄLLNINGAR

Dolphin har anfört: Talan avser ersättning för last som gått förlorad i november 1991 då Maritime Hibiscus förliste utanför Nya Guinea. Fartyget avseglade från Margarida, Nya Guinea, den 3 november 1991, fullastat med timmer. För lasten hade utfärdats tre konossement. Enligt dessa var den totala lastvikten cirka 7.800 ton. Detta förutsätter att timret hade normal fuktighetsgrad. Timret var emellertid genomblött bl a beroende på att det hade flottats ut till fartyget. Den totala vikten kan därför beräknas ha varit cirka 13.700 ton. Detta gjorde att fartyget blev överlastat. Det kom att ligga mycket lågt i vattnet med större risk för grundstötning än annars. Vid avgången från Margarida vägrade befälhavaren att ha lots ombord. Han valde en färdväg över ett område, för vilket något detaljerat sjökort inte fanns. Det är outrett varför han valde denna färdväg. Det görs gällande att befälhavaren agerat helt regelvidrigt. Fartyget var på väg till Inchon Port i Korea och det förliste utanför Nya Guinea samma dag som det avseglat från Margarida. Fartyget gick till botten med hela sin last. Efter förlisningen besiktigade dykare olycksplatsen. Fartyget ligger på 35 meters djup. Det finns fotografier och det har bedömts vara omöjligt att bärga fartyget. Lasten var försäkrad hos två sydkoreanska försäkringsbolag som efter förlisningen utbetalade i målet omstämt belopp. De sydkoreanska försäkringsbolagen har överlåtit rätten till regressersättning till Dolphin. Fartyget ägdes av Millan Shipping Ltd med domicil i Monrovia, Liberia. Ägaren

företrädde av managementbolaget IMC Shipping Co Pte Ltd i Singapore. För lasten ombord hade utfärdats tre konossement alla med olika jurisdiktionsklausuler, som beträffande rättsliga förfaranden hänvisade till olika orter nämligen Tokyo, Hong Kong och New York. P & I försäkringen var meddelad av SÅAF. Kort efter förlisningen kom korrespondensen igång mellan Dolphin och SÅAF:s representant i Hong Kong, som avvisade Dolphins begäran om ersättning under påståendet att det inte förelåg något ansvar från redarens sida. I maj 1992 vände sig Dolphin till MSA. Det uppdrag som Dolphin därvid lämnade MSA innehöll inga begränsningar. Uppdraget avsåg att få hjälp att uppnå full eller jämkad ersättning. MSA accepterade uppdraget och har i korrespondens med Dolphin utvecklat sin syn på ärendet och föreslagit det tillvägagångssättet att man skulle inleda med förhandlingar innan rättsliga åtgärder måste vidtagas. Dolphin fann inget märkvärdigt i detta. Hos MSA handlades ärendet av advokaten Lennart Hagberg, som i korrespondensen med Dolphin påpekade preskriptionsrisken. I september 1992 övertog biträdande juristen Patrik Hemberg handläggningen av ärendet och denne försummade sedan att vidta några preskriptionsavbrytande åtgärder. Till följd därav inträdde preskription någon av dagarna den 17-19 november 1992.

När det gäller det sjörättsliga ansvaret så är det svårt att utreda detta sju år efter händelsen. Det finns inga vittnen. I målet finns inte några "statements" varken från befälhavare eller besättningsmän. Inte heller finns det några besiktningsprotokoll rörande fartygets skick före resan. Det enda dokument som finns är ett svårläsligt utdrag från skeppsdagboken. Utdragets äkthet måste starkt ifrågasättas. Att fartyget varit överlastat stöds av en rapport som Nexus International, experter på timmerlaster, upprättad sex månader efter förlisningen. Av rapporten framgår hur stor övervikten varit. Fartyget fick ett djupgående som ökade risken för grundstötning.

När MSA handlade ärendet 1992 angav MSA att det var ett svårt men inte omöjligt uppdrag. Skriftväxlingen mellan parterna visar att MSA då måste haft den uppfattningen att fullt ansvar åvilade rederiet. Det är tveksamt om några förhandlingar kom till stånd innan talan preskriberades. Det normala är att parterna i stället för rättsliga förfaranden förhandlar och "i 9 fall av 10" brukar en uppgörelse komma till stånd. Hade ärendet inte preskriberats hade Dolphin kunnat driva sådana förhandlingar och det framstår som rimligt att Dolphin i sådant fall kunnat få en till hälften jämkad ersättning av SÅAF.

MSA har anförde: Fartyget avgick från redden utanför Magarida vid Mogubu Point på förmiddagen den 3 november 1991. Det var då lastat med timmer, 20-30 m långa vars diameter var 60-70 cm i vissa fall upp till en meter. Timret var delvis "sinkers" delvis "floaters". Hur mycket av vardera slaget är inte utrett. I konossementen är lastkvantiteterna angivna i kubikmeter och fartyget hade enligt dessa lastat sammanlagt 10.007,024 kubikmeter. I Maragarida hade timret flottats ut till fartyget och tagits ombord med fartygets lastkranar. Vad Dolphin uppgett om fartygets färdväg och att lots saknades ombord ifrågasätts inte. Grundstötningen skedde vid ett korallrev. En bogserbåt försökte dra loss fartyget varvid det skadades ytterligare och började vattenfyllas. Påföljande dag sjönk fartyget nära revet där det grundstött.

Fartygets kaskoförsäkring hade också tecknats hos SÅAF. Detta föranledde SÅAF att skicka två representanter till haveriplatsen, nämligen Lars Landelius (kasko) och Anders Holmberg (P&I) och dessa gjorde sedan en utredning. SÅAF vände sig till solicitor Mike Stevens hos den mycket välrenommerade advokatfirman Homan, Fenwick & Willan i Hong Kong som gjorde en utredning liknande en sjöförklaring med "statements" från besättningen om vad som förevarit. SÅAF betalade sedan ut ersättning enligt kaskoförsäkringen.

I fartygets loggbok har antecknats fartygets djupgående då lastningen avslutats enligt avläsningar som då gjorts på fartygets åmningar. Beräkningar som sedan gjorts på grundal av dessa avläsningar visar att fartyget enligt lastmärket hade ett tillåtet djupgående för de vatten som var aktuella. Besiktningsmän som SÅAF anlitat från Russ, Larkin & Associates, Cairns, Australien, har också i en rapport konstaterat att den allmänna meningen på platsen var att fartyget inte varit överlastat.

MSA vitsordar att ett direkt krav mot en P & I försäkringsgivare i princip förutsätter att kravet inte prekskriberats mot redaren. Enligt SÅAF:s "egna regler" brukar det räcka med att kravet är på ett hyggligt sätt "established" men i förevarande fall har SÅAF inte ansett att förhållandena varit sådant. Förlisningen har uppenbarligen inte berott på överlastning. Sammantagna har omständigheterna varit sådana att MSA:s underlåtenhet att inte avbryta preskriptionsfristen varit objektivt sett riktig.

DOMSKÄL

L. Landau har hörts under sanningsförsäkran varjämte vittnesförhör på MSA:s begäran ägt rum med Lennart Hagberg, Patrik Hemberg och Anders Holmberg. Vidare har parterna åberopat viss skriftlig bevisning.

En granskning av den i målet åberopade skriftväxlingen mellan L.Landau för Dolphin och för MSA först Lennart Hagberg, sedan Patrik Hemberg ger enligt tingsrättens mening vid handen att uppdraget för MSA från början var begränsat till att kontakta och föra förhandlingar med SÅAF i syfte att - trots föreliggande osäkerhet om redarens ansvar för förlisningen- få ut ersättning från SÅAF på grund av P & I- försäkringen och att någon utvidgning av uppdraget inte skedde. Uppdraget var främst inriktat på att nå en uppgörelse utan rättegång med SÅAF.

Det står vidare klart att det typiskt sett är en grundförutsättning för att förhandlingar av det slag som Dolphin ville föra med SÅAF skall kunna ge något utbyte att rätten mot den ansvarsförsäkrade redaren inte är preskriberad. I så måtto låg det i MSA:s uppdrag att bevaka preskriptionsfrågan. Denna blev akut sedan SÅAF, en knapp månad före preskriptionstidens utgång, för egen räkning beviljade preskriptionsförlängning till årsskiftet 1992/93.

I sitt fax den 23 oktober 1992 underrättade MSA Dolphin om preskriptionsförlängningen med kommentaren att denna "hardly" var bindande i förhållande till redaren och begärde instruktioner. Dolphin svarade i fax den 30 oktober 1992. Parterna har tolkat detta senare fax olika. Tingsrätten anser att faxet fram till och med meningen som slutar med "protect time" inte kan tolkas på annat sätt än som en instruktion att vidta processuella åtgärder mot redaren i syfte att förhindra preskription. Denna instruktion rubbas inte av den efterföljande texten i faxet.

I detta läge har det ankommit på MSA att till besvarande av instruktionen diskutera betingelserna för den begärda rättsliga åtgärden mot redaren och mot bakgrund härav begära en ny instruktion. Det svar som MSA gav i sitt fax den 2 november 1992 kan inte anses tillfredsställande i detta avseende. MSA tydliggjorde inte här den uppfattning som

MSA efter vad utredningen visar hyste, nämligen att några preskriptionsavbrytande rättsliga åtgärder mot redaren inte skulle vidtas när man, som det förordades i faxet, skulle söka förhandla sig till en uppgörelse med SÅAF.

Någon ytterligare korrespondens mellan parterna förekom inte före det att preskriptionen inträdde omkring den 15 november 1992.

Frågan är då om det kan läggas MSA till last som försumlighet att - i det för klienten oklara läge som MSA själv orsakat - MSA inte har vidtagit någon rättslig åtgärd. Det är ju denna underlåtenhet som Dolphin egentligen lägger MSA till last i målet. Frågan skall besvaras mot bakgrund av att tiden för sådana åtgärder var synnerligen knapp.

Dolphin lägger dock inte MSA till last att det blev bråttom. Enligt Dolphin hade det inte varit särskilt svårt att snabbt lämna in stämningsansökningar mot rederiet eller någon annan enligt konossementen ansvarig till de utländska domstolar som var aktuella. Härvid kunde MSA ha använt sig av sina egna advokatkontakter. Ett annat mer närliggande alternativ, framkastat av Landau vid förhöret med denne, hade varit att utnyttja Dolphins omfattande internationella advokatnät. En möjlighet var också enligt Dolphin att stämma in redaren i Göteborg med hänvisning till förmögenhetsforum

MSA har till sitt försvar för sin underlåtenhet att vidta några rättsliga åtgärder mot redaren anfört en rad svårigheter av praktisk och rättslig natur.

En första svårighet när det gäller att inleda rättegång mot redaren om än bara för att avbryta preskriptionen har varit att redaren, som Dolphin själv angav i faxet den 30 oktober 1992, var "no longer in existence". Som har anförts av MSA har det förelegat osäkerhet om vem som haft det sjörättsliga ansvaret för lasten i vart fall när det gäller ett av konossementen, som inte undertecknats "for the masters". Möjligheterna att under den korta tid som stod till förfogande utreda förutsättningarna för att väcka talan i Sverige mot rederiet måste vidare ha varit små. Framförallt måste beaktas de stora kostnadsrisker som med all sannolikhet var förenade med att inleda rättegångsförfaranden mot redaren vid de olika tänkbara domstolarna. MSA har uppgett att byrån skulle i förskott ha krävt minst cirka 100.000 kr för varje sådant förfarande. Ett ombud har alltid ett ansvar för att huvudmannen

inte åsamkas onödiga kostnader. Dolphin har också i sina brev till MSA understrukt vikten av att hålla kostnaderna nere.

I denna del går det inte heller att komma ifrån betydelsen av hur hållbart i sak Dolphins anspråk var mot redaren och i dennes ställe SÅAF. Tingsrätten konstaterar härvid att det utredningsmaterial som finns i målet i stort sett var tillgängligt redan i november 1992.

Dolphin har som stöd för att fartyget skulle ha varit överlastat åberopat en rapport från Nexus International dagtecknad den 13 maj 1992. I denna har antagits att timmer-lasten varit så fuktig att dess vikt ökat med 75%. MSA, som bestritt uppgiften, har hänvisat till vad som antecknats i loggboken om fartygets djupgående visande, om uppgifterna är riktiga, att fartyget inte varit överlastat.

Anders Holmberg, som besökt olycksplatsen några dagar efter förlisningen, har vittnat att han sett timmer flyta omkring på platsen och att timmer från det sjunkna fartyget "stått upp som "plocke-pinn" samt att han vid dykning ned till fartyget sett lastluckorna bukta utåt. Befälhavaren på en bogserbåt, som Holmberg talat med, hade sagt att denne varit med då timret skeppats i pråmar till fartyget. Uppgifterna tyder på att timret inte varit så fuktigt som Dolphin velat göra gällande. I sitt vittnesmål har Anders Holmberg också uppgett att vad han fått reda på om förlisningen visar enligt hans mening att det varit fråga om ett klart fall av "error in navigation".

Det bör alltså i november 1992 ha framstått som i vart fall mycket osäkert huruvida Dolphin kunde räkna med bifall till en talan mot SÅAF grundad på att fartyget vid förlisningen varit överlastat och därför inte sjövärdigt. Med hänsyn till denna osäkerhet är det troligt att förhandlingarna mellan MSA och SÅAF inte under några förhållanden skulle ha lett till något förmånligt resultat för Dolphin, även om SÅAF enligt vad Hagberg berättat brukade ha en öppen attityd mot regresskrav av detta slag. Det är att notera att det i själva verket inte förekom några sammanträffanden alls mellan MSA och SÅAF. Mot denna bakgrund är det förståeligt att MSA inte varit aktivt i frågan om preskriptionsavbrott mot rederiet.

Tingsrätten anser att det finns anledning till kritik mot MSA för att advokatbyrån inte

tydligt tog upp frågan om preskriptionsavbrott med huvudmannen Dolphin. MSA:s brev till Dolphin ger också uttryck för att MSA överskattade möjligheterna att få framgång i förhandlingarna med SÅAF. Hemberg som bar ansvaret hos MSA från början av oktober 1992 har hörd i målet i eftertryckliga ordalag belyst detta.

I det avseende som är aktuellt i målet - nämligen om MSA förfarit försumligt genom att inte väcka preskriptionsavbrytande talan mot redaren - anser tingsrätten dock att, med hänsyn till de praktiska svårigheterna att väcka talan mot redaren, de kostnadsrisker för klienten som varit förenade härmed och de ovissa utsikterna att vid en rättslig prövning i sak vinna bifall, det har varit försvarligt att inte väcka talan mot redaren.

Den gjorda bedömningen leder till att Dolphins förstahandsyrkande inte kan bifallas.

I andra hand har Dolphin efter en skälighetsuppskattning yrkat hälften av vad som yrkats i första hand. Även detta yrkande grundas på förutsättningen att MSA varit försumlig genom att inte ha väckt någon preskriptionsavbrytande talan. Av den gjorda bedömningen i försumlighetsfrågan följer att inte heller andrahandsyrkandet kan vinna bifall.

Käromålet skall därför helt ogillas.

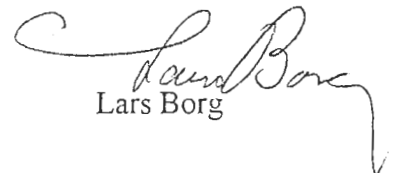
Vid angivna utgång har Dolphin att svara för MSA:s rättegångskostnader. MSA har därvid yrkat ersättning med 514.855 kr, varav 480.000 kr för ombudsarvode. Dolphin har inte vitsordat skäligheten vad avser ombudsarvodet. Med beaktande av målets svårighetsgrad och omfattning finner tingsrätten den yrkade ersättningen vara skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (Dv 401)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, senast den 30 december 1998

Magnus Åkerdahl

Carl R Nyström

Lars Borg